

“Val la pena!” (III): Per fer del temps un aliat

Quan experimentem el pas del temps, ens adonem de la possibilitat de ser fidels i, per tant, cada vegada més feliços. Però part important d'aquest repte, avui dia, és buscar constantment Déu i formar la nostra afectivitat.

23/11/2022

De vegades n'hi ha prou amb llegir algunes pàgines de la vida de Jesús

per sentir amb ell l'alegria i el cansament d'evangelitzar. Com aquell dia que va multiplicar els pans i els peixos per alimentar milers de persones. Després, aquella mateixa nit, s'aproparia a la barca dels deixebles caminant sobre l'aigua; i, quan finalment arribarien a Genesaret, curaria tots els malalts (cf. *Mt* 14, 13-36). Per als qui seguien Crist aquelles devien ser jornades inoblidables. El seu amor i el seu poder omplien els cors de la gent senzilla, dels qui es deixaven interpel·lar per la novetat que tenien al davant. Però també llegim que aquest no era el cas de tothom. Precisament aquells mateixos dies, alguns líders religiosos, aparentment preocupats per la fidelitat a Déu a través del compliment de mil preceptes externs, pregunten a Jesús: «Com és que els teus deixebles violen la tradició dels antics i no es renten les mans ritualment a l'hora de menjar?» (*Mt* 15, 2). És gran el

contrast entre el que és senzill i el que és enrevessat. Els escribes acusen Jesús i els seus deixebles de ser infidels i descuidats en el seu tracte amb Déu. Però el Senyor aprofita l'ocasió per mostrar on és el nucli d'una vida autènticament fidel.

Una fidelitat a base de conversions successives

Una vida veritablement fecunda, per la qual Déu anomena algú «servent bo i fidel», no rau ni en les paraules soles ni en el mer compliment de preceptes externs, perquè totes dues coses es poden donar sense que hi hagi fidelitat veritable al cor. Jesús pren frases fortes del profeta Isaïes per expressar-ho: «Així, en nom de la vostra tradició, invalideu la paraula de Déu. Hipòcrites! Amb tota la raó Isaïes va profetitzar de vosaltres quan digué: “Aquest poble m'honora amb els llavis, però el seu cor es manté lluny de mi. El culte que em

donen és buit”» (Mt 15, 6-9). Quan es viu d'aquesta manera, explica Benet XVI, «la religió perd el seu significat autèntic, que és viure en escolta de Déu per fer la seva voluntat (...) i així viure bé, en la llibertat veritable; i es redueix a la pràctica de costums secundaris, que més aviat satisfan la necessitat humana de sentir-se bé amb Déu».^[1]

Segurament, alguns d'aquells mestres de la llei, que ara vivien amb aquesta pietat externa i aquesta tendència a detectar les ensopegades dels altres, havien assaborit en la seva joventut l'experiència del Déu veritable. Segurament, en aquell moment llunyà, havien respost amb generositat, amb il·lusió veritable, a la insinuació fresca de compartir la vida amb Déu. Ho haurem considerat en més d'una ocasió, davant de passatges d'aquesta mena. Però, què va passar amb aquest primer amor? Certament, no es pot dir que aquells

escribes fossin *fidels* només perquè no van deixar mai la seva professió de líders religiosos. Però llavors, què és la fidelitat?

Quan sant Josepmaria reflexiona sobre el tipus de relació que uneix un cristià amb l'Església, deixa clar que no es tracta d'un simple «quedar-se». No es tracta només de constar en els registres de les partides de baptisme, d'assistir a certes cerimònies i de figurar-hi simplement com a membre: «El cristianisme no és un camí còmode: no n'hi ha prou d'*estar* a l'Església i deixar que passin els anys. En la vida nostra, en la vida dels cristians, la conversió primera —aquest moment únic, que cadascú recorda i en el qual hom veu clarament allò que el Senyor ens demana— és important; però encara són més importants, i més difícils, les successives conversions».^[2] La fidelitat veritable no té res de passiva: no és un simple «no ser

fora», sinó que suposa una actitud viva, oberta a la novetat del temps, feta de «successives conversions». Per construir una vida fidel hem de tenir en compte que som éssers temporals, biogràfics: ens fem en el temps.

La falsa seguretat del que és immediat

El desig de comprendre en profunditat la realitat del temps ha captat l'atenció de pensadors i artistes, des de l'antiguitat fins als nostres dies. En el cinema, per exemple, són moltes les històries que experimenten amb el temps: juguen amb una possibilitat hipotètica d'interrompre'l, de fer-lo avançar o de retrocedir-lo o, fins i tot, d'eliminar-lo. La durada és part del misteri de la vida humana. «El meu esperit s'ha enardit en desitjos de conèixer aquest enigma intricadíssim»,^[3] confessa sant

Agustí. Aquesta relació amb el temps adquireix caires especials avui dia, en una cultura cada vegada més acostumada a la immediatesa. Davant de la possibilitat de viure «aquí i ara» tants aspectes de la nostra existència, des de la comunicació fins a l'obtenció de béns o emocions, es torna estrany, com inaccessible, tot el que requereix el pas del temps per fructificar, per desplegar la seva bellesa, per créixer. I la fidelitat es compta entre aquesta mena d'experiències.

Temps pot voler dir “oportunitat”, “desenvolupament”, “vida”..., però també “tardança”, “fugacitat”, “tedi”. Com es pot veure en el temps un aliat, més que un enemic? Com es pot veure en el temps el curs que Déu vol perquè creixi en nosaltres una vida feliç, plena de fecunditat, de companyia i de pau? La fidelitat, com que no és una emoció immediata ni un premi instantani, sempre està

acompanyada de certa incertesa, d'indeterminació; sempre s'està fent. I això és bo, perquè sol·licita de nosaltres una actitud d'atenció constant; ens porta a ser sempre creatius en l'amor.

Com que es tracta d'un bé que sorgeix entre dues persones, la fidelitat sempre està exposada a la temptació de voler reemplaçar aquesta «incertesa positiva», que necessita temps, amb seguretats construïdes per nosaltres mateixos. Tot i això, en aquestes «seguretats» l'altre se sol quedar fora. Sí, ens podem veure temptats d'eliminar mentalment l'altra persona, per reemplaçar-la per una certesa immediata, aixecada a la nostra mida. És el que li passa de vegades al poble d'Israel en la seva relació amb Déu: la Bíblia mostra la fina línia que separa la fidelitat al Déu veritable de la idolatria, la fe en el que podem

construir i controlar amb les nostres mans.

Impressiona l'escena del poble estimat per Déu que construeix una figura de metall per adorar-la.

«Aleshores tot el poble es va treure les arracades d'or de les orelles i les van portar a Aaron. Ell va recollir l'or que li presentaven i en va fer un vedell de fosa, que modelà amb el cisell. Ells exclamaren: “Aquests són els teus déus, Israel”» (*Ex 32, 3-4*).

Què els va poder portar a una confusió així? Què els va fer pensar que havien estat abandonats per qui en realitat els havia rescatat i acompanyat al camí? La resposta ens la donen les mateixes pàgines de la Sagrada Escripura: ho van fer perquè «Moisés trigava a baixar de la muntanya» (*Ex 32, 1*). Els va traïr la seva urgència per accelerar els temps de Déu; es van deixar portar per la necessitat de tenir una assegurança a la mà, mesurable, quantificable, en

lloc d'abandonar-se a la seguretat de la fe.

Què diferencia, llavors, la idolatria de la fidelitat? Adorem falsos déus quan ens deixem temptar per la cerca de seguretat; però no una seguretat basada en l'amor d'una altra persona, en el do que és l'altre, sinó una seguretat basada en l'autoafirmació: en la garantia que som capaços de tenir el control.

Aquestes idolatries han trobat tantes variacions al llarg dels segles que ens separen d'aquell episodi del vedell d'or. Avui també adopten formes diverses: persones en les quals posem expectatives que només Déu pot curullar; la nostra carrera professional com a lloc en el qual podem aconseguir aplaudiments; una afició que s'emporta el temps que devem als nostres éssers estimats; o, fins i tot, aspectes de la nostra pietat que en algun moment ens van portar al Déu veritable.

En els moments de dificultat, quan el nostre interior s'agita i volem fugir del vertigen del temps, quan ens volem dir que importem, que no som insignificants, podem caure en la temptació de construir déus de metall. Llavors, *fidelitat* vol dir desemmascarar aquestes seguretats de cartró-pedra i posar la nostra confiança en Déu. «La fe és base de la fidelitat. No confiança vana en la nostra capacitat humana, sinó fe en Déu, que és fonament de l'esperança».^[4]

Els afectes ens ajuden a conèixer la veritat

«La fidelitat inclou totes les dimensions de la nostra vida, ja que implica la persona en la seva integritat: intel·ligència, voluntat, sentiments, relacions i memòria».^[5]
Per això, Jesús reclami per a Déu no només paraules, ni l'únic compliment de certs preceptes

externs, sinó el cor: «El que jo vull és amor, i no sacrificis», diu en una altra ocasió, citant el profeta Osees (cf. *Mt* 9, 13). A la pregunta d'un fariseu sobre el manament més important, respon, també amb paraules de l'Escriptura: «Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb tot el pensament. Aquest manament és el més gran i el primer» (*Mt* 22, 37-38).

En les seves catequesis sobre l'Esperit Sant, sant Joan Pau II explicava com la tercera persona de la Trinitat «penetra i mobilitza tot el nostre ésser: intel·ligència, voluntat, afectivitat, corporeïtat, perquè el nostre “home nou” impregni l'espai i el temps de la novetat evangèlica».^[6]

El Senyor, precisament perquè anhela la nostra felicitat, no ens estima interiorment fracturats: s'entossudeix que visquem una relació transparent amb ell, integrant-hi cada vegada més la

nostra intel·ligència, els nostres desitjos, les nostres emocions i les nostres decisions petites o grans... tot en maduració constant al mig del temps. Per construir relacions plenes de fidelitat, és fonamental aquest desenvolupament harmònic de les nostres facultats.

«També vull que tingueu afectes — deia, en aquest sentit, sant Josepmaria—, perquè si una persona no posa el cor en el que fa, és poc agradable i espiritualment deforme».^[7] Sovint, al final de les trobades amb tota mena de persones, el fundador de l'Opus Dei beneïa «els afectes», els sentiments dels qui havien anat a escoltar-lo, precisament per aquesta necessitat de posar el cor en el que fem. «Jesús, com a veritable home, vivia les coses amb una càrrega d'emotivitat. Per això l'entristia el rebuig de Jerusalem (cf. *Mt* 23, 37), aquesta situació li arrencava llàgrimes (cf. *Lc* 19, 41). També es

compadria davant el sofriment de la gent (cf. *Mc* 6, 34). Veient plorar els altres, es commovia i es torbava (cf. *Jn* 11, 33), i ell mateix plorava la mort d'un amic (cf. *Jn* 11, 35). Aquestes manifestacions de la seva sensibilitat mostraven fins a quin punt el seu cor humà estava obert als altres».^[8]

'afectivitat és un espai de formació, de creixement, d'aprenentatge; ens diu coses veritables sobre nosaltres mateixos i sobre les nostres relacions. Integrar aquest aspecte en la nostra resposta a Déu és imprescindible per poder prendre decisions que involucrin la nostra vida en el temps. En aquest camp, cal estar atent per evitar dos extrems: el de qui nega el valor dels afectes i opta per silenciar-los i fer com si no existissin; o el de qui converteix l'impuls afectiu en l'única instància de decisió. En tots dos casos, el resultat és una fragilitat que acostuma a desembocar bé en la

rigidesa de qui s'amarra a algun ídol, bé en la desorientació de qui canvia contínuament de rumb i es deixa portar per la percepció més immediata. Cap de les dues opcions genera el terreny on pot créixer una fidelitat alegre. Si no aprenem a connectar les nostres emocions amb la realitat que ens envolta, i amb la nostra pròpia, sorgeix la por del futur, el temor de les grans decisions, la fragilitat del «sí, vull» que en el seu dia vam dir. En canvi, una formació afectiva que involucri també la intel·ligència possibilita una vida estable, en la qual es gaudeix de les coses bones i es porten amb serenitat les menys bones.

Despertar la nostra vocació a l'amor

En una altra d'aquelles jornades esgotadores, Jesús descansa al costat del pou. Una dona que no pertany al poble jueu el troba allà. El Senyor

coneix el cor de la samaritana: sap que ha tingut una vida borrascosa, que ha patit molt, que el seu cor està ple de ferides. I justament perquè coneix el seu interior, els desitjos profunds de felicitat que la mouen, aquests anhels d'una pau veritable, es fica ràpidament fins al fons de la seva vida. «—No en tinc, de marit. Li diu Jesús: —Fas bé de dir que no en tens. N'has tingut cinc, i l'home que ara tens no és el teu marit» (*Jn 4, 17-18*). La samaritana potser s'havia resignat a la conclusió que la fidelitat no és possible; potser fins i tot pensava que no estem fets per a coses tan grans.

Potser hem tingut experiències similars, en la nostra vida o en la de persones que estimem. Però tot això no és cap obstacle per recomençar una vida de fidelitat, que és sinònim de felicitat. Com a aquesta dona, que tot i que no ho sap, està a punt de convertir-se en deixebla, Jesús ens

parla de reescriure la nostra vida: «El qui begui de l'aigua que jo li donaré, mai més no tindrà set: l'aigua que jo li donaré es convertirà dintre d'ell en una font d'on brollarà vida eterna» (Jn 4, 14). Jesús, sap com entrar al cor ferit d'aquesta dona: «va dirigir una paraula al seu desig d'amor veritable, per alliberar-la de tot el que enfosquia la seva vida i conduir-la a l'alegria plena de l'Evangelí».^[9] Crist sintonitza amb la vocació profunda a l'amor de la samaritana, es fa càrrec de la seva història i la convida a una nova conversió: és la «crida de l'amor de Déu al nostre amor, en una relació en la qual precedeix sempre la fidelitat divina».^[10]

Andrés Cárdenas Matute

^[1] Benet XVI, Àngelus, 2.IX.2012.

[2] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 57. El que està destacat en cursiva és de sant Josepmaria.

[3] Sant Agustí, *Confesiones*, XI, 22.

[4] Mons. F. Ocáriz, Carta pastoral, 19.III.2022, núm. 7.

[5] *Ibídem*, núm. 1.

[6] Sant Joan Pau II, Audiència, 21.X.1998.

[7] Sant Josepmaria, notes d'una reunió familiar, 2.X.1972.

[8] Francesc, *Amoris Laetitia*, núm. 144.

[9] Francesc, *Amoris Laetitia*, núm. 294.

[10] Mons. F. Ocáriz, Carta pastoral, 19.III.2022, núm. 2.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-es/article/val-la-pena-iii-
per-fer-del-temps-un-aliat/](https://opusdei.org/ca-es/article/val-la-pena-iii-per-fer-del-temps-un-aliat/) (20/03/2026)